
KRÓNIKA

FEBRUÁRI DÍJ VÉGEL LÁSZLÓNAK

Borislav Novaković Újvidék polgármestere 2004. február 1-jén ezekkel a szavakkal adta át Végel Lászlónak a Februári Díjat: Végel László polgártársunk esszéíró, kritikus, próza- és drámaíró – és mindenekfelett értelmiségi. Ez a fogalom kötelez, és mindenkitől, aki erre a szerepre szánja rá magát, megköveteli drámai valóságunk és kultúránk bonyolult ellentmondásainak és rejtélyeinek folytonos, fárasztó kutatását. Végel, akiről elmondhatom, hogy polemikus természetű személyiség, bármiféle konformizmus nélkül vizsgálja az életnek ezt a gyakran megkövesedett, alaktalan magmáját, nem kívülállóként, de nem is olyan íróként, aki hajlamos átengedni magát a kultúra nyilvános dogmáinak és az eleve elrendeltetésnek; a nézeteit pedig kettős meghatározottsága is befolyásolta: egyrészt a magyar kultúra és feltételezettség írója, ugyanakkor pedig olyan alkotó, aki a nyitottságát komplexusok és fenntartások nélkül építette bele ebbe a mi, egykor jugoszláv, most szerb és európai valóságunk egészébe. Ilyen szempontból Végel talán a legkifejezőbb példája az olyan írónak és értelmiséginek, akinek ezt a sokszoros megosztottságot, nemcsak az irodalomból és a beszéd, az írás s az értelem helyéről való gondolkodásból eredőt, hanem a kulturális mítoszokból és különbözőségekből származó megosztottságot is, kétségtelen vívódásokkal sikerült elvezetnie a szó méltóságáig, amelyet kritikus és nyílt szellemmel hirdet meg és alakít ki, tudatában annak, hogy az irodalom nem elefántcsonttorony, hanem olyan tér, amelyen egész sorsunkról van szó a politika, történelem, társadalom és kultúra sokféle arcával történő szembesülések során.

Végelnek ebben a fennmaradásunk mércéit kutató kalandjában Újvidék nem díszletként vagy színpadként szolgál regényírói és értelmiségi megpróbáltatásaihoz, hanem szerves, belső képe Végel alapvető világának; olyan város, amelyet az író nem a kulturális és érzéki felépítménynek, a megnyilvánuló közönynek vagy a rituális és jelképes pacifikációnak alárendelt helyszínként értelmez, hanem olyan helyként, amelynek a labirintusaiban kutat és alkot a sokrétű nyugtalanság és szenvedély, követelmény és vágyódás közepe, amelyekből felszabadul a demokrácia ethosza és a létezés nyílt értelme, a valóság és az illúzió ellentétes jeleneteivel szembesítve bennünket.

Újvidék olyan lényeges kulturális és társadalmi helyszín, amelyből Végel egy társadalmi, kulturális és politikai valóság keretében felépítette saját percepcióját, azt vallva, hogy az adott helyen való tartózkodás, a részvétel függ az egyén szellemétől, szenvedélyeitől és törekvéseitől, aki nem nyugszik bele az önelégültség és az értelmiségi konformizmus autista illúzióiba, hanem szembesül a tagadás és a kritikus elkötelezettségmélységeivel, s a fennmaradást azzal az egyfajta egyéni bátorságot elfogadó etikával arányosan alapozza meg, amely az értelmiségi értékes szerepét a mostani ellentmondásos időkben is értelmessé és lényegessé teszi, ilyennek őrzi meg kultúránk és korunk számára.

Mindezt, tisztelt hölgyeim és uraim, e rövid méltatás után örömmel adom át Újvidék város e nagy elismerését annak az alkotónak és értelmiséginek, akinek a nyílt szelleme és intellektuális felelősségérzete méltán váltja ki mély és nemes figyelmünket.

KARTAG Nándor fordítása

VÉGEL LÁSZLÓ KÖSZÖNŐBESZÉDE

Tisztelt Polgármester Úr!
Hölgyeim és Uraim!
Kedves Barátaim!

1956-ban érkeztem kerékpárral Újvidékre, hogy beiratkozzam az akkori magyar gimnáziumba. Azóta ezzel a várossal élek jóban és rosszban. Nem hagytam el legnehezebb napjaiban sem. Akkor is vele voltam, amikor szenvedett és nagy dilemmákkal vívódott. Mondhatom tehát, hogy nehéz volt vele, de még nehezebb lenne nélküle. Itt éltem át legnagyobb kudarcaimat, vereségeimet és sikereimet. Itt jártam ki az érzelmek iskoláját, itt kezdődött szellemi érlelődésem. Íróként itt tettem szert azokra a tapasztalatokra, amelyek által betekintést nyertem az emberi sorsokba, nem véletlen tehát, hogy majdnem minden regényem és fontosabb esszém erre a városra, ezekre a terekre, ezekre az utcákra utal. Ennek a városnak a pecsétjét hordom maga-